

УДК 378.012

<https://doi.org/10.31652/252.7>**Мозгальова Н. Г., м.Вінниця***доктор педагогічних наук, професор**кафедри музичного та**перформативного мистецтва**Вінницького державного педагогічного університету**імені Михайла Коцюбинського***Белінська Т. В., м.Вінниця***кандидат педагогічних наук, доцент**кафедри вокально-хорової підготовки,**теорії та методики музичної освіти імені Віталія Газінського**Вінницького державного педагогічного університету**імені Михайла Коцюбинського***Новіцька В. Є., м.Вінниця***здобувач ступеня вищої освіти «магістр»**Вінницького державного педагогічного університету**імені Михайла Коцюбинського*

РОЗВИТОК ВМІНЬ МОДЕЛЮВАННЯ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНИХ СИТУАЦІЙ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ МУЗИКИ І ХОРЕОГРАФІЇ

Анотація. В статті розкрито філософо-педагогічні аспекти моделювання, його роль як дидактичного прийому та методу мистецького навчання. Проаналізовано алгоритм моделювання художньо-педагогічних ситуацій, обґрунтовано пропозиції щодо ефективності набуття вмінь моделювання художньо-педагогічних ситуацій.

Ключові слова: аналіз, викладач, вміння, методи, моделювання, навчання.

Abstract. The article reveals the philosophical and pedagogical aspects of modeling, its role as a didactic technique and method of artistic teaching. The algorithm for modeling artistic and pedagogical situations is analyzed, and proposals are substantiated regarding the effectiveness of acquiring skills in modeling artistic and pedagogical situations.

Keywords: analysis, teacher, skills, methods, modeling, teaching.

Постановка наукової проблеми. Вагомого значення у становленні майбутніх вчителів музичного мистецтва та хореографії набуває вміння обґрунтовувати, розробляти, використовувати у своїй практичній діяльності сучасні моделі навчання. З іншого боку, аналіз діяльності випускників, які працюють у позашкільних мистецьких навчальних закладах, виявив недостатню

їх підготовленість до розв'язання складних професійних завдань, які потребують сформованості вмінь моделювання художньо-педагогічних ситуацій.

Проблема моделювання займає вагоме місце в сучасних дослідженнях науковців мистецької освіти. Моделювання дозволяє порівнювати різні типи практичних та теоретичних систем, які розвиваються в різних етнічних, релігійних, світоглядних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти зазначеної проблеми досліджувались в працях українських дослідників. Так, питання моделювання інструментально-виконавської підготовки розкрито в монографії Н. Мозгальнової, в інших дослідженнях моделюється розвиток рухової пам'яті (В. Гусак) та уваги (З. Софроній), музично-аналітичних і художньо-творчих умінь (Т. Панасенко), виконавського досвіду (Шугуан) та досвіду музично-виконавської діяльності (О. Хлебнікова).

Мета – обґрунтувати необхідність розвитку вмінь моделювання художньо-педагогічних ситуацій в майбутніх вчителів музики і хореографії.

Виклад основного матеріалу. Аналіз філософської і психолого-педагогічної літератури щодо сутності поняття «моделювання» дозволив розглянути цю категорію теорії пізнання як пріоритетний напрям наукових досліджень, елементами якого вважаються «системоутворююча сукупність положень та умов, чинників, обмежень та принципів, які складають теоретико-методологічну основу розв'язання проблем і спрямовані на конструктивне перетворення педагогічної реальності» [1, с. 18]. Моделювання є дієвим засобом перевірки істинності та повноти теоретичних уявлень в різних галузях знань. Наявність часткової подібності та відносна простота дозволяє використовувати модель в якості зразка досліджуваного явища. На думку Н. Мозгальнової, моделювання дозволяє з'ясувати, якої інформації про об'єкт недостатньо, а яка потребує уточнення. На основі цих висновків будується програма подальших емпіричних досліджень об'єкта, результати яких дозволяють переходити від моделювання до вивчення реальних мистецьких явищ [2, с. 234].

Успішне здійснення моделювання, на думку Г. Падалки, багато в чому залежить від наявності педагогічної теорії досліджуваного явища або теорії, що забезпечує можливі при будіванні моделі спрощення і вказує на аналоги даної моделі. При цьому «абстрагування від конкретики дає змогу зосередити увагу на принципових моментах мистецького навчання» [3, с. 8]. На переконання китайської дослідниці Чжан Цзе, особливістю моделювання в мистецькій галузі є «спрямованість на підвищення якості навчання на основі максимальної реалізації технічних можливостей, розвитку емоційно-вольових та

комунікативних якостей, творчої інтерсуб'єктної взаємодії, емоційно-особистісного ставлення до виконавського мистецтва» [4, с. 99] В процесі формування художнього сприйняття моделі стають засобом навчання, а моделювання відіграє роль дидактичного прийому, що входить в структуру різних методів мистецького навчання відповідно до цілей уроку.

Аналіз наукових досліджень дозволив визначити алгоритм процесу моделювання художньо-педагогічних ситуацій, який полягає у постановці проблеми, розробленні моделі, реалізації моделі, рефлексуванні – як такому етапі процесу моделювання, на основі якого майбутній викладач коригує свою діяльність і критично оцінює набуті знання й уміння з огляду поставленої мети та умов діяльності. До запропонованого алгоритму було визначено уміння, які оптимізують процес моделювання художньо-педагогічних ситуацій. Наприклад, це: уміння визначати цілі й завдання моделювання – передбачає визначення предмету і об'єкту дослідження, виявлення зв'язків між елементами дослідження; уміння створювати моделі – передбачає аналіз інформаційної бази дослідження; вибір форми подання моделі та її аналіз; уміння реалізовувати моделі – використання розробленої моделі під час навчання та дослідження мистецьких явищ; прогнозування подальшого розвитку процесу, явища; побудову узагальненої моделі процесів, явищ або набір моделей для одного процесу та явища; уміння аналізувати отримані результати – дає можливість оцінювати отриманні результати моделювання; корегувати розроблену модель. Необхідно звернути увагу на таку важливу особливість представлених умінь як їх взаємодія в процесі моделювання художньо-педагогічних ситуацій, вплив одного вміння на інше та на освоєння нових видів діяльності.

З психолого-педагогічної точки зору, розглянуті вміння є складним структурним поєднання інтелектуальних, вольових, емоційних якостей особистості, що формуються і виявляються у свідомому, доцільному здійсненні нею дій, забезпечуючи досягнення окресленої мети діяльності у змінюваних умовах (Ю. Трофімов). Крім того вміння моделювання художньо-педагогічних ситуацій характеризуються «варіативною адекватністю» засобів для досягнення мети у різних умовах діяльності (М. Варій, С. Максименко).

У результаті вивчення суперечностей та визначення чинників, що впливають на процес формування особистості майбутнього викладача музики та хореографії, обґрунтовано пропозиції щодо ефективності набуття вмінь моделювання художньо-педагогічних ситуацій.

Оскільки процес моделювання є комплексним, пропонуємо:

- дотримуватись поетапності у навчанні вмінь моделювання художньо-педагогічних ситуацій, що в свою чергу сприятиме процесу поступового накопичення знань про метод моделювання, види моделей, роль моделювання в майбутній мистецько-педагогічній діяльності;
- використовувати метод моделювання у навчальному процесі, як інструмент художнього пізнання та художньої реальності; системно застосовувати різні види моделей особливо в процесі вивчення фахових дисциплін;
- здійснювати управління ним за допомогою засобів навчання (музично-пізнавальних задач, виконавських, самостійних завдань творчого характеру, складність яких поступово зростає), що сприятиме максимальній реалізації художнього-творчого потенціалу студентів;
- у процесі самостійної та художньо-творчої діяльності підвищувати роль студента, зробити його не звичайним спостерігачем, а активним учасником навчання, максимально наближуючи його до реальних умов.

Висновки. Підсумовуючи сказане можемо констатувати, що формування вмінь моделювання художньо-педагогічних ситуацій дозволяє відкривати нові змістові аспекти художньої образності музичних творів. Цей процес скеровується свідомістю студента і здійснюється поетапно: від чуттєво-цілісного сприймання музичної інформації шляхом аналізу, синтезу та узагальнення до концертного втілення художнього задуму музичного твору.

Список використаних джерел:

1. Мещанінов О.В. Сучасні моделі розвитку університетської освіти в Україні : теорія і методика. Дис. докт. пед. наук. Київ, 2005. 456 с.
2. Мозгальова Н.Г. Теоретико-методичні засади інструментально-виконавської підготовки вчителя музики: монографія. В., «Меркьюрі-Поділля», 2011. 486 с.
3. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва як напрям наукового пізнання. *Теорія і методика мистецької освіти*. 2007. Вип. 4 (9) С. 7 – 11.
4. Чжан Цзе Формування вмінь художньо-педагогічного аналізу музичних творів у процесі фортепіанної підготовки вчителів музики. Дис. канд. пед. наук. Київ, 2012. 199 с.